

Συνοπτική παρουσίαση της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τη δεύτερη δέσμη μέτρων της ΕΕ για τα ευφυή σύνορα

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ www.edps.europa.eu)

(2016/C 463/11)

ΣΥΝΟΨΗ

Η θέσπιση ενός συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) για την καταχώριση δεδομένων σχετικά με την είσοδο και την έξοδο υπηκόων τρίτων χωρών που βρίσκονται στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξετάζεται εδώ και καιρό από τον νομοθέτη της ΕΕ. Η Επιτροπή εξέδωσε τρεις προτάσεις στο πλαίσιο της πρώτης δέσμης μέτρων για τα ευφυή σύνορα το 2013· οι συννομοθέτες εξέφρασαν έντονες ανησυχίες και δεν επιτεύχθηκε συμφωνία σχετικά με τη δέσμη μέτρων. Στη συνέχεια η Επιτροπή δρομολόγησε διαδικασία για την εξακρίβωση της δυνατότητας υλοποίησης της δέσμης μέτρων προκειμένου να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες αυτές και εξέδωσε φέτος δεύτερη δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα, η οποία περιλαμβάνει πλέον δύο αναθεωρημένες προτάσεις.

Ο ΕΕΠΔ έχει αναλύσει προσεκτικά τις προτάσεις αυτές και εκδίδει συστάσεις με σκοπό να συνδράμει τον νομοθέτη στην προσπάθεια να διασφαλίσει ότι το νομικό πλαίσιο που θα διέπει το σύστημα ΣΕΕ θα συμμορφώνεται πλήρως με το δίκαιο της ΕΕ για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, και ειδικότερα με τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει την ανάγκη ανάπτυξης συνεκτικών και αποτελεσματικών πληροφοριακών συστημάτων για τα σύνορα και την ασφάλεια. Οι προτάσεις αυτές κατατίθενται σε κρίσιμη στιγμή, καθώς η ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπη με σοβαρές προκλήσεις στον εν λόγω τομέα. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει τη σημαντική και δυνητικά παρεμβατική φύση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προτείνεται στο πλαίσιο του ΣΕΕ, το οποίο πρέπει επομένως να εξεταστεί βάσει τόσο του άρθρου 7 όσο και του άρθρου 8 του Χάρτη. Η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα του ΣΕΕ πρέπει να αξιολογηθούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, λαμβανομένων υπόψη των συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας που υπάρχουν ήδη στην ΕΕ, αλλά και ειδικότερα, στη συγκεκριμένη περίπτωση των υπηκόων τρίτων χωρών που επισκέπτονται νόμιμα την ΕΕ. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι τα δεδομένα του ΣΕΕ θα υποβάλλονται σε επεξεργασία για δύο διαφορετικούς σκοπούς, αφενός για τον σκοπό της διαχείρισης των συνόρων και της διευκόλυνσης των διαδικασιών, και αφετέρου, για τον σκοπό της επιβολής του νόμου. Ο ΕΕΠΔ συνιστά με έμφαση ότι θα πρέπει να είναι σαφής η διαφορά μεταξύ των στόχων αυτών σε ολόκληρη την πρόταση του 2016 για το ΣΕΕ, καθώς οι εν λόγω σκοποί έχουν διαφορετικές συνέπειες για τα δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή και την προστασία των δεδομένων.

Παρότι επικροτεί τόσο την προσοχή που δόθηκε για την αντιμετώπιση των ανησυχιών που εκφράστηκαν στο παρελθόν σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, όσο και τις βελτιώσεις στις αναθεωρημένες προτάσεις, ο ΕΕΠΔ διατυπώνει σοβαρές ανησυχίες αναφορικά με διάφορες πτυχές της πρότασης για το ΣΕΕ οι οποίες θα πρέπει να αιτιολογηθούν καλύτερα, ή ακόμη και να επανεξεταστούν από τον νομοθέτη. Οι πτυχές αυτές αφορούν ειδικότερα:

- την πενταετή περίοδο διατήρησης των δεδομένων του ΣΕΕ. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει αφενός ότι θα πρέπει να καταδειχθεί καλύτερα η ανάγκη να διατηρούνται για πέντε έτη τα δεδομένα που αφορούν πρόσωπα τα οποία υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής στο έδαφος της ΕΕ, και αφετέρου ότι η περίοδος πενταετούς διατήρησης όλων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποθηκεύονται στο ΣΕΕ φαίνεται να είναι δυσανάλογη·
- τη συλλογή των εικόνων προσώπου των ταξιδιωτών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης, των οποίων η εικόνα προσώπου έχει ήδη αποθηκευτεί στο σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS)·
- την ανάγκη πρόσβασης των αρχών επιβολής του νόμου στα δεδομένα του ΣΕΕ, η οποία δεν τεκμηριώνεται επαρκώς με πειστικά αποδεικτικά στοιχεία·
- την απαίτηση τα υποκείμενα των δεδομένων να παρέχουν δακτυλικά αποτυπώματα όταν ασκούν τα οικεία δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης και/ή διαγραφής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο στην ουσιαστική άσκηση των δικαιωμάτων αυτών.

Στη γνωμοδότηση διατυπώνονται επίσης πρόσθετες συστάσεις σχετικά με την προστασία των δεδομένων και την ιδιωτική ζωή οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τη νομοθετική διαδικασία, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ασφάλεια του συστήματος.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Η Επιτροπή ανακοίνωσε για πρώτη φορά την πρόθεσή της να δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό σύστημα εισόδου/εξόδου προκειμένου να ελέγχει την είσοδο και την έξοδο υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2008 ⁽¹⁾. Την εποχή εκείνη ο ΕΕΠΔ διατύπωσε για πρώτη φορά τις προκαταρκτικές του παρατηρήσεις ⁽²⁾ σχετικά με την πρόταση αυτή και στη συνέχεια επισήμανε ειδικά ζητήματα σε γνωμοδότηση που εξέδωσε τον Ιούλιο του 2011 ⁽³⁾. Η Επιτροπή ανέπτυξε περαιτέρω τις απόψεις της σε ανακοίνωση ⁽⁴⁾ με τίτλο «Ευφυή σύνορα - Επιλογές και μελλοντική πορεία» του Οκτωβρίου του 2011, επί της οποίας διατύπωσε σχόλια η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 ⁽⁵⁾. Ο ΕΕΠΔ υπέβαλε επίσης παρατηρήσεις σε συζήτηση μεικτής στρογγυλής τράπεζας με τη συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερομένων φορέων ⁽⁶⁾.
2. Τον Φεβρουάριο του 2013 η Επιτροπή εξέδωσε τρεις προτάσεις στο πλαίσιο της πρώτης δέσμης μέτρων για τα ευφυή σύνορα: μια πρόταση για τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου ⁽⁷⁾ (εφεξής «η πρόταση του 2013 για το ΣΚΕΕ»), μια πρόταση για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών ⁽⁸⁾ (εφεξής «η πρόταση του 2013 για το ΠΚΤ») και μια πρόταση για την τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν ⁽⁹⁾ με σκοπό τη θέσπιση των αλλαγών αυτών αντιστοίχως. Η δέση μέτρων δέχτηκε αμέσως κριτική και από τους δύο συννομοθέτες καθώς διατυπώθηκαν ανησυχίες που αφορούσαν τεχνικές και λειτουργικές πτυχές, το κόστος, αλλά και σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την προστασία των δεδομένων. Το ίδιο έτος, ο ΕΕΠΔ διατύπωσε τις πρώτες συγκεκριμένες συστάσεις του σχετικά με τις τρεις προτάσεις με τη μορφή γνωμοδότησης ⁽¹⁰⁾. Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 εξέδωσε επίσης γνώμη ⁽¹¹⁾, σε συνεργασία με τον ΕΕΠΔ, στην οποία αμφισβητούνταν η αναγκαιότητα του ίδιου του συστήματος εισόδου/εξόδου.
3. Στις αρχές του 2014, για να αντιμετωπιστούν αυτές οι ανησυχίες, η Επιτροπή ανακοίνωσε τη δρομολόγηση διαδικασίας ώστε να αποδειχθεί η δυνατότητα υλοποίησης του έργου. Η διαδικασία αποτελούνταν από δύο στάδια: μια τεχνική μελέτη ⁽¹²⁾ και μια μελέτη κόστους ⁽¹³⁾ για τον προσδιορισμό των πλέον κατάλληλων επιλογών και λύσεων σχετικά με την εφαρμογή των ευφυών συνόρων. Μετά τη διαδικασία, και συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του 2015, υλοποιήθηκε ένα πιλοτικό έργο ⁽¹⁴⁾ με ευθύνη του ευρωπαϊκού οργανισμού για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (εφεξής «eu-LISA») προκειμένου να υποβληθούν σε δοκιμή οι διάφορες επιλογές που προσδιορίστηκαν. Παράλληλα, η Επιτροπή δρομολόγησε τρίμηνη δημόσια διαβούλευση ⁽¹⁵⁾ τον Ιούλιο του 2015 για να συλλέξει απόψεις και γνώμες από πολίτες και οργανισμούς, στην οποία συνέβαλε και ο ΕΕΠΔ ⁽¹⁶⁾.
4. Στις 6 Απριλίου 2016 η Επιτροπή δημοσίευσε τη δεύτερη δέση μέτρων για τα ευφυή σύνορα ⁽¹⁷⁾. Αυτή τη φορά προτείνεται η θέσπιση ενός μόνο συστήματος: το σύστημα εισόδου/εξόδου (εφεξής «το ΣΕΕ»). Η Επιτροπή αποφάσισε να

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Φεβρουαρίου 2008 με τίτλο «Προετοιμασία των επόμενων σταδίων όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση», COM(2008) 69 τελικό.

⁽²⁾ Προκαταρκτικές παρατηρήσεις του ΕΕΠΔ της 3ης Μαρτίου 2008 σχετικά με τις τρεις ανακοινώσεις για τη διαχείριση των συνόρων.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ της 7ης Ιουλίου 2011 σχετικά με την ανακοίνωση για τη μετανάστευση.

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 25ης Οκτωβρίου 2011, με τίτλο «Ευφυή σύνορα - Επιλογές και μελλοντική πορεία», COM(2011) 680 τελικό.

⁽⁵⁾ Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 σχολίασε την ανακοίνωση της Επιτροπής για τα ευφυή σύνορα με επιστολή που απηύθυνε στην Επίτροπο Malmström στις 12 Ιουνίου 2012.

⁽⁶⁾ Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας του ΕΕΠΔ σχετικά με τη δέση μέτρων για τα ευφυή σύνορα και τις συνέπειες για την προστασία των δεδομένων, Βρυξέλλες, 10 Απριλίου 2013, βλ.επε σύνοψη που διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/EDPS/PressNews/Events/2013/13-04-10_Summary_smart_borders_final_EN.pdf

⁽⁷⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΚΕΕ), COM(2013) 95 final.

⁽⁸⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών, COM(2013) 97 final.

⁽⁹⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ) και του προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ), COM(2013) 96 final.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ της 18ης Ιουλίου 2013 επί των προτάσεων κανονισμού σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου και για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών.

⁽¹¹⁾ Γνώμη της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 05/2013 της 6ης Ιουνίου 2013 σχετικά με τα ευφυή σύνορα.

⁽¹²⁾ Τεχνική μελέτη σχετικά με τα ευφυή σύνορα - Τελική έκθεση, Οκτώβριος 2014, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders/docs/smart_borders_technical_study_en.pdf

⁽¹³⁾ Τεχνική μελέτη σχετικά με τα ευφυή σύνορα - Ανάλυση κόστους, Οκτώβριος 2014, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders/docs/smart_borders_costs_study_en.pdf

⁽¹⁴⁾ Τελική έκθεση του eu-LISA σχετικά με το πιλοτικό έργο για τα ευφυή σύνορα, Δεκέμβριος 2015, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders/index_en.htm

⁽¹⁵⁾ Δημόσια διαβούλευση της Επιτροπής σχετικά με τα ευφυή σύνορα, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/public-consultation/2015/consulting_0030_en.htm

⁽¹⁶⁾ Επίσημες παρατηρήσεις του ΕΕΠΔ της 3ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με τη δημόσια διαβούλευση της Επιτροπής για τα ευφυή σύνορα.

⁽¹⁷⁾ Βλέπε δελτίο Τύπου που διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1247_el.htm

αναθεωρήσει την πρόταση του 2013 για το ΣΚΕΕ και την πρόταση του 2013 για την τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, αλλά να αποσύρει την πρόταση του 2013 για το ΠΚΤ. Η τρέχουσα δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα αποτελείται από τα εξής:

- την ανακοίνωση με τίτλο «Πιο Ισχυρά και Έξυπνα Συστήματα Πληροφοριών για τα Σύνορα και την Ασφάλεια»⁽¹⁾·
- την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου και δεδομένων άρνησης εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και τον καθορισμό των όρων πρόσβασης στο ΣΕΕ για σκοπούς επιβολής του νόμου και σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 767/2008 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011⁽²⁾ (εφεξής «η πρόταση του 2016 για το ΣΕΕ»)· και
- την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399⁽³⁾ όσον αφορά τη χρήση του συστήματος εισόδου/εξόδου⁽⁴⁾ (εφεξής «η πρόταση του 2016 για την τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν»).

5. Επιπλέον, οι δύο προτάσεις συνοδεύονται από λεπτομερή εκτίμηση επιπτώσεων⁽⁵⁾.
6. Η δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα έχει πλέον επανέλθει στο προσκήνιο λόγω της τρέχουσας μεταναστευτικής κρίσης και των πρόσφατων τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ευρώπη. Η ολλανδική προεδρία και η σλοβακική προεδρία ανακοίνωσαν ότι σκοπεύουν να εργαστούν εντατικά για τη δέσμη με σκοπό να επιτευχθεί πολιτική συμφωνία έως τα τέλη του 2016⁽⁶⁾.
7. Ο ΕΕΠΔ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη του ανεπίσημα πριν από την έκδοση των νέων προτάσεων. Επιδοκιμάζει επίσης την καλή συνεργασία⁽⁷⁾ μεταξύ των ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων και του ΕΕΠΔ σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ανανέωσης της πρώτης δέσμης μέτρων για τα ευφυή σύνορα.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

90. Ο ΕΕΠΔ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες που κατέβαλε η Επιτροπή στην πρόταση του 2016 για το ΣΕΕ προκειμένου να κατευαστούν οι ανησυχίες για την προστασία των δεδομένων που είχαν διατυπωθεί σχετικά με τη δέσμη μέτρων του 2013 για τα ευφυή σύνορα. Ορισμένες από τις συστάσεις και τα σχόλια του ΕΕΠΔ στην προηγούμενη γνωμοδότησή του σχετικά με τη δέσμη έχουν ληφθεί δεόντως υπόψη, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη θέσπιση εναλλακτικών διαδικασιών σε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας ή βλάβης του ΣΕΕ.
91. Ο ΕΕΠΔ επικροτεί τις προσπάθειες που κατέβαλε η Επιτροπή για να αιτιολογήσει την αναγκαιότητα της θέσπισης του συστήματος ΣΕΕ, αλλά διατυπώνει βασικές συστάσεις που συνδέονται άμεσα με την αναλογικότητά του προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωση του ΣΕΕ με την ουσιαστική προϋπόθεση του άρθρου 52 παράγραφος 1 του Χάρτη, η οποία αφορά τόσο την αναγκαιότητα όσο και την αναλογικότητα. Επισημαίνει ότι η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα του ΣΕΕ πρέπει να αξιολογηθούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, λαμβανομένων υπόψη των συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας που υπάρχουν ήδη στην ΕΕ, αλλά και πιο συγκεκριμένα, σε σχέση με τους υπηκόους τρίτων χωρών που επισκέπτονται νόμιμα την ΕΕ. Θεωρεί ότι η πενταετής περίοδος διατήρησης για όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι αποθηκευμένα στο ΣΕΕ θα πρέπει να αιτιολογηθεί πλήρως. Τονίζει επίσης ότι θα πρέπει να αιτιολογηθούν και να τεκμηριωθούν με πειστικά αποδεικτικά στοιχεία οι ακόλουθες πτυχές της πρότασης του 2016 για το ΣΕΕ: η συλλογή των εικόνων προσώπου των ταξιδιωτών που υπόκεινται σε υποχρέωση θέωσης, η πενταετής περίοδος διατήρησης για τα πρόσωπα που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής και η ανάγκη πρόσβασης των αρχών επιβολής του νόμου σε δεδομένα του ΣΕΕ. Σε αντίθετη περίπτωση, οι πτυχές αυτές θα πρέπει να επανεξεταστούν από τον νομοθέτη της ΕΕ.
92. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων των υπηκόων τρίτων χωρών, ο ΕΕΠΔ κρίνει ότι το ΣΕΕ θα πρέπει να παραμείνει εργαλείο διαχείρισης των συνόρων που θα προορίζεται αποκλειστικά για τον σκοπό αυτό. Ως εκ τούτου, η διαφορά μεταξύ των διακηρυγμένων στόχων του ΣΕΕ και, πιο συγκεκριμένα, η διαφορά μεταξύ των πρωταρχικών στόχων της διαχείρισης των συνόρων και της διευκόλυνσης των διαδικασιών και του δευτερεύοντα στόχου της επιβολής του νόμου, θα πρέπει να αναφέρεται ρητά και να διατρέχει όλη την πρόταση του 2016 για το ΣΕΕ, σε σχέση κυρίως με τα άρθρα 1 και 5.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 6ης Απριλίου 2016 με τίτλο «Πιο Ισχυρά και Έξυπνα Συστήματα Πληροφοριών για τα Σύνορα και την Ασφάλεια», COM(2016) 205 final.

⁽²⁾ COM(2016) 194 final.

⁽³⁾ κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (κωδικοποιημένο κείμενο) (ΕΕ L 77 της 23.3.2016, σ. 1).

⁽⁴⁾ COM(2016) 196 final.

⁽⁵⁾ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής της 6ης Απριλίου 2016 σχετικά με την εκτίμηση επιπτώσεων της θέσπισης συστήματος εισόδου/εξόδου της ΕΕ το οποίο συνοδεύει την πρόταση του 2016 για το ΣΕΕ και την πρόταση του 2016 για την τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, SWD(2016) 115 final (εφεξής «εκτίμηση επιπτώσεων»).

⁽⁶⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8485-2016-INIT/en/pdf>

⁽⁷⁾ Το 2015 διοργανώθηκαν δύο εργαστήρια μεταξύ της ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων και του ΕΕΠΔ σχετικά με πτυχές της δέσμης μέτρων για τα ευφυή σύνορα: το ένα εργαστήριο πραγματοποιήθηκε στις 20 Μαρτίου και αφορούσε ειδικά την κατάρτιση των προτάσεων για τα ευφυή σύνορα, ενώ το άλλο διαδραστικό εργαστήριο πραγματοποιήθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2015 σχετικά με τις πτυχές της προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής σε πολιτικές μετανάστευσης και εσωτερικών υποθέσεων, κατά τη διάρκεια των οποίων συζητήθηκαν και οι προτάσεις του 2013 για τα ευφυή σύνορα· βλ. πρακτικά του εργαστηρίου της 20ής Μαρτίου 2015 στο παράρτημα 16 της εκτίμησης επιπτώσεων.

93. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ διατυπώνει ανησυχίες σχετικά με την απαίτηση όλα τα υποκείμενα των δεδομένων να παρέχουν σε κάθε περίπτωση δακτυλικά αποτυπώματα προκειμένου να υποβάλουν αίτηση πρόσβασης, διόρθωσης και διαγραφής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν. Η υποχρέωση αυτή θα μπορούσε να δημιουργήσει σοβαρό εμπόδιο στην αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος της πρόσβασης, το οποίο αποτελεί σημαντική εγγύηση για τα υποκείμενα των δεδομένων και συμπεριλαμβάνεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του Χάρτη της ΕΕ.
94. Άλλες συστάσεις που διατυπώνει ο ΕΕΠΔ στην παρούσα γνωμοδότηση αφορούν τις ακόλουθες πτυχές και τα εξής άρθρα:
- Το άρθρο 14 θα πρέπει να προβλέπει αναλυτικότερα ότι σε περίπτωση που η εικόνα προσώπου υπηκόου τρίτης χώρας λαμβάνεται ζωντανά, θα πρέπει να επιτυγχάνεται ελάχιστο επίπεδο ποιότητας για τις εικόνες αυτές, ενώ στο άρθρο 33 θα πρέπει να αναφέρεται ότι η Επιτροπή θα παρέχει αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο επίτευξης του απαραίτητου επιπέδου ποιότητας για τις εικόνες προσώπου που λαμβάνονται ζωντανά.
 - Το άρθρο 15 παράγραφος 3 θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να αναφέρεται το είδος των πληροφοριών που μπορούν να συλλέγονται, να αποθηκεύονται και να χρησιμοποιούνται από τις συνοριακές αρχές όταν ζητούν περαιτέρω διευκρινίσεις για τους λόγους της προσωρινής αδυναμίας λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων.
 - Στο άρθρο 39 θα πρέπει να προβλέπεται η έντονη ανάγκη για συντονισμό μεταξύ του eu-LISA και των κρατών μελών όσον αφορά τη θωράκιση της ασφάλειας του ΣΕΕ.
 - Οι αρμοδιότητες ασφάλειας θα πρέπει να αποσαφηνιστούν στην πρόταση σε περίπτωση διασύνδεσης των εθνικών προγραμμάτων διευκόλυνσης των κρατών μελών με το ΣΕΕ. Στο νέο άρθρο 8ε του κώδικα συνόρων του Σένγκεν θα πρέπει να προσδιορίζεται ότι η ασφάλεια του συστήματος πρέπει να θωρακιστεί αφού διενεργηθεί άρτια εκτίμηση για τους κινδύνους ασφάλειας των πληροφοριών, ενώ πρέπει να περιγράφονται τα αναγκαία μέτρα ασφάλειας.
 - Στην πρόταση θα πρέπει να αναφέρεται ρητά ότι ο eu-LISA είναι αρμόδιος για την ασφάλεια της διαδικτυακής υπηρεσίας, την ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνει και τη διαδικασία μεταφοράς των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το κεντρικό σύστημα στη διαδικτυακή υπηρεσία.
 - Το άρθρο 44 παράγραφος 1 θα πρέπει να τροποποιηθεί προκειμένου να συμπεριλάβει τις πληροφορίες που παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων: την περίοδο διατήρησης που εφαρμόζεται στα δεδομένα τους, το δικαίωμα των προσώπων που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής να εξασφαλίζουν τη διαγραφή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν εφόσον προσκομίσουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι υπερέβησαν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής λόγω απρόβλεπτου και σοβαρού συμβάντος, καθώς και εξεήγηση του γεγονότος ότι θα παρέχεται πρόσβαση στα δεδομένα του ΣΕΕ για σκοπούς που άπτονται της διαχείρισης των συνόρων και της διευκόλυνσης των διαδικασιών.
 - Στο άρθρο 46 παράγραφος 1 θα πρέπει να οριστεί αυστηρή εναρμονισμένη προθεσμία που δεν θα υπερβαίνει χρονική περίοδο λίγων μηνών για την ανταπόκριση σε αιτήσεις πρόσβασης.
 - Το άρθρο 9 παράγραφος 2 θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να συμπεριλάβει σαφή περιγραφή των εγγυήσεων που διασφαλίζουν ότι δίνεται η δέουσα προσοχή στα δεδομένα που αφορούν παιδιά, ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία.
 - Το άρθρο 57 θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να προβλεφθεί ότι ο eu-LISA πρέπει να αναπτύξει λειτουργικές δυνατότητες που θα επιτρέπουν στα κράτη μέλη, στην Επιτροπή, στον eu-LISA και στον Frontex να εξαγάγουν αυτομάτως τα απαιτούμενα στατιστικά στοιχεία απευθείας από το κεντρικό σύστημα του ΣΕΕ, χωρίς να απαιτείται πρόσθετο αποθετήριο.
 - Η πρόταση θα πρέπει να παρέχει στον ΕΕΠΔ τις απαραίτητες πληροφορίες και τους πόρους ώστε να είναι σε θέση να ασκεί αποτελεσματικά και αποδοτικά τις νέες του αρμοδιότητες ως επόπτης του μελλοντικού ΣΕΕ.
 - Στο άρθρο 28 παράγραφος 2 θα πρέπει να προβλεφθεί αυστηρή προθεσμία που θα δεσμεύει τις αρχές ελέγχου για τη διενέργεια της εκ των υστέρων εξακρίβωσης των προϋποθέσεων πρόσβασης σε δεδομένα του ΣΕΕ, εφόσον η πρόσβαση αυτή πραγματοποιείται για σκοπούς επιβολής του νόμου και συντρέχει έκτακτη ανάγκη.
 - Το άρθρο 28 παράγραφος 3 θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να επιβληθεί η προϋπόθεση οι εντεταλμένες αρχές και η αρχή ελέγχου να μην ανήκουν στον ίδιο οργανισμό.
95. Ο ΕΕΠΔ επιμένει στην ανάγκη να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα αυτά σε συνολικό επίπεδο. Ενθαρρύνει τον νομοθέτη να συνεχίσει τη διαδικασία χαρτογράφησης των διαφόρων βάσεων δεδομένων που υπάρχουν στο συνοριακό και μεταναστευτικό πλαίσιο, βελτιώνοντας τον συντονισμό, αποτρέποντας τις αλληλοεπικαλύψεις μεταξύ των διαφόρων συστημάτων και τηρώντας πλήρως τα πρότυπα προστασίας των δεδομένων και στις σχέσεις του με τρίτες χώρες.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Giovanni BUTTARELLI

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων